

Propozycja projektu ustawy:

USTAWA

z dnia..... r.

o zmianie ustawy o podatku akcyzowym

Art. 1

W ustawie z dnia 23 stycznia 2004r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2004 r. Nr 29, poz. 257, z późn. zm.) w art. 30 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Produkcja i przetwarzanie wyrobów akcyzowych zharmonizowanych mogą odbywać się wyłącznie w składzie podatkowym, za wyjątkiem produkcji wyrobów akcyzowych, prowadzonej przez producentów, o których mowa w art. 16 ust. 3, ustawy z dnia 22 stycznia 2004r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. z 2004 r. Nr 34, poz. 292, z późn. zm.)“

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie z dniem

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 23 stycznia 2004r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2004 r. Nr 29, poz. 257, z późn. zm.) ma na celu:

- 1) ułatwienie podjęcia produkcji win gronowych przez podmioty posiadające własne uprawy winorośli, w tym szczególnie rolników,
- 2) podniesienie konkurencyjności małych i średnich producentów zajmujących się wyrobem wina gronowego z własnego surowca,
- 3) pełne wykorzystanie możliwości jakie stwarzają przepisy Unii Europejskiej w sprawie wspólnej organizacji rynku wina dla rozwoju upraw winorośli i produkcji win gronowych w małych i średnich gospodarstwach rolnych w Polsce.

Projekt ustawy zwalnia podmioty produkujące wyłącznie wina gronowe z winogron zebranych z własnych upraw z obowiązku prowadzenia składu podatkowego.

Wymóg wyrobu win gronowych przeznaczonych do obrotu wyłącznie w składzie podatkowym jest obecnie najpoważniejszą barierą hamującą rozwój produkcji win gronowych w gospodarstwach rolnych. Przepisy o podatku akcyzowym odnoszące się do warunków prowadzenia składów podatkowych nie biorą bowiem pod uwagę specyfiki i skali produkcji win gronowych w niewielkim gospodarstwie rolnym.

W latach poprzedzających nasze wstąpienie do UE wielu polskich rolników dostrzegło w uprawie winorośli i produkcji win gronowych potencjalne źródło dochodów i szansę na utrzymanie swoich gospodarstw. W co najmniej kilkudziesięciu gospodarstwach rolnych powstały mniejsze lub większe winnice i podjęto próby z produkcją win gronowych. Działaniom tym przyświecała nadzieja, że po naszym przystąpieniu do Unii wprowadzone zostaną, podobnie jak w innych krajach europejskich warunki sprzyjające rozwojowi produkcji win gronowych w gospodarstwach rolnych. Oczekiwania te spełniły się tylko częściowo. Ustawa z dnia 22 stycznia 2004r, o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina zwolniła podmioty produkujące wyłącznie wina gronowe z winogron zebranych z własnych upraw z uciążliwego, zwłaszcza dla drobnych producentów wymogu uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich. Jednak wynikające z tego zapisu korzyści dla rolników i drobnych producentów zostały zniweczone przez przepisy o podatku akcyzowym, nakładające na tych producentów obowiązek prowadzenia składu podatkowego.

Warunki uzyskania zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego są trudne do zaakceptowania przez rolników. Pomijając uciążliwe procedury administracyjne (np. konieczność uzyskania licznych zaświadczeń) rolnik staje się uzależniony od arbitralnych decyzji naczelnika urzędu celnego, który postanawia o wydaniu zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego oraz o wysokości i formie zabezpieczenia akcyzowego. Naczelnik może odmówić wydania zezwolenia np. z powodu „zagrożenie ważnego interesu publicznego”, a wydane już zezwolenie może być cofnięte np. z powodu zalegania 7 dni ze składką na ubezpieczenie społeczne.

W tej sytuacji właściciele małych i średnich gospodarstw w coraz mniejszym stopniu interesują się produkcją win gronowych z przeznaczeniem do obrotu. Dotyczy to również tych rolników, którzy już poczynili w tym zakresie pewne inwestycje, założyli winnice i zakupili sprzęt do przerobu. Pomimo poniesionych nakładów rezygnują oni dziś z wyrobu

wina, a przynajmniej z przekształcenia tej działalności w źródło dochodu, przestając na produkcji wina na potrzeby własne.

Z jednej strony funkcjonuje więc teoretycznie skuteczny, „szczelny” system egzekwowania podatku akcyzowego w formie składów podatkowych. Z drugiej strony system ten skutecznie zniechęca potencjalnych producentów do podjęcia wyrobu win gronowych i pozbawia Państwo nie tylko potencjalnych wpływów z tytułu podatku akcyzowego, ale również wpływów z podatku VAT. Sytuacja ta jest tym bardziej nielogiczna, że dla skutecznej kontroli ilości wyrabianego wina i jego rozchodu w celu wymierzenia akcyzy, w przypadku produkcji win gronowych z własnego surowca nie jest konieczny skład podatkowy. Wynika to ze specyfiki produkcji win gronowych oraz nadzoru nad taką produkcją prowadzonego na mocy odrębnych przepisów.

Specyfiką produkcji win gronowych z własnego surowca jest:

- a) konieczność uzyskania przez producenta własnych plonujących winnic, co wiąże się ze znacznymi nakładami (koszt założenia 1 hektara plantacji wynosi średnio ok. 75 tys. zł) oraz z 3–5 letnim okresem od posadzenia winnicy do uzyskania pierwszego plonu,
- b) ograniczenie potencjalnej wielkości produkcji przez areał i wydajność posiadanych winnic (przeciętnie 5 do 10 tys. litrów wina z 1 hektara uprawy),
- c) roczny cykl produkcji, wyznaczony porą zbioru winogron (wymóg wyrobu wina wyłącznie ze świeżych winogron).

To z góry określa możliwą do wyprodukowania przez danego producenta ilość wina oraz ułatwia nadzór nad produkcją.

Wszyscy producenci win gronowych przeznaczonych do obrotu, a także producenci produktów służących do wyrobu wina (winogron i moszczy gronowych) są na mocy przepisów UE zobowiązani do prowadzenia na bieżąco szczegółowych rejestrów przychodów i rozchodów produktów winiarskich oraz składania corocznych deklaracji zbiorów, deklaracji produkcji, deklaracji obróbki lub sprzedaży i deklaracji zapasów. Wymogi te implementuje ustawa z dnia 22 stycznia 2004r, o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina.

Zakres prowadzenia rejestrów przychodów i rozchodów produktów winiarskich reguluje art. 11–17 rozporządzenia nr 884/2001/WE ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania dotyczące dokumentów towarzyszących transportowi produktów winiarskich oraz rejestrów prowadzonych w sektorze wina. W rejestrach odnotowuje się na bieżąco, w odniesieniu do każdego produktu objętego wspólną organizacją rynku wina:

- 1) ilość uzyskanego lub nabytego produktu, ze wskazaniem dostawcy;
- 2) datę uzyskania lub nabycia produktu;
- 3) ilość wykorzystanego lub wprowadzonego do obrotu produktu, w miarę możliwości ze wskazaniem odbiorcy;
- 4) datę wykorzystania lub wydania (zbycia) produktu;
- 5) opis uzyskanego, nabytego, wykorzystanego lub wydanego produktu;
- 6) ważniejsze czynności i procesy enologiczne, którym poddawany jest produkt, m.in: zwiększenie stężenia alkoholu, zakwaszanie i odkwaszanie, słodzenie, mieszanie, butelkowanie, przetworzenie na produkt innej kategorii;
- 7) ubytki technologiczne powstałe w trakcie przerobu i przechowywania produktu;
- 8) ilość posiadanego produktu na koniec każdego miesiąca.

Organem właściwym do kontroli prowadzenia rejestrów i sprawdzenia ich zgodności ze stanem faktycznym, zgodnie z art. 28 pkt 4 lit c) ustawy z dnia 22 stycznia 2004r, o wyrobie i

rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Zakres informacji zawartych w deklaracjach: zbiorów, produkcji, obróbki lub sprzedaży i zapasów, oraz zasady sporządzania tych deklaracji określa szczegółowo art. 2–13 rozporządzenia nr 1282/2001/WE ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia (WE) nr 1493/1999 w sprawie wspólnej organizacji rynku w odniesieniu do zbierania informacji w celu identyfikacji produktów winiarskich i monitorowania rynku wina oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (WE) nr 1623/2000 oraz art. 26 ustawy z dnia 22 stycznia 2004r, o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina. Deklaracje podają:

- 1) ilość zebranych winogron;
- 2) ilość i rodzaj win gronowych wprowadzonych do obrotu;
- 3) ilość posiadanych zapasów moszczy i win gronowych;
- 4) powierzchnię posiadanych upraw winorośli.

Kontroli zgodności tych informacji ze stanem faktycznym dokonuje właściwy dyrektor oddziału regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Informacje zawarte w rejestrach i deklaracjach są wystarczające także dla kontroli produkcji w celu wymierzenia podatku akcyzowego. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę stosunkowo niewielką, w porównaniu np. z produkcją win owocowych możliwą skalę produkcji win gronowych w Polsce i jej specyfikę (ograniczenie wielkości produkcji powierzchnią posiadanych upraw), możliwości i skala ewentualnych nadużyć ze strony producentów wydają się nieadekwatne do uciążliwości wynikających z obowiązku prowadzenia składu podatkowego.

Polska jest dziś praktycznie jedynym krajem UE posiadającym większe tereny przydatne dla towarowej uprawy winorośli, nie objętym zakazem sadzenia nowych winnic. Istnieją też spore możliwości uzyskania pomocy finansowej na rozwój produkcji win gronowych, np. z funduszy strukturalnych i ze środków na restrukturyzację i przekształcenia winnic. W tej dziedzinie Polska uzyskała nawet pewne uprzywilejowanie w stosunku do tradycyjnych krajów winiarskich, np. możliwość refundacji zakupu niekwalifikowanych sadzonek winorośli (zwolnienie ze stosowania dyrektywy nr 68/193/EWG). W roczniku 2005 powstaną pierwsze polskie wina gronowe, które będą odnotowane w krajowych i unijnych statystykach. Liczona od tego momentu przez kolejnych pięć lat wielkość krajowej produkcji wina gronowego stanie się podstawą do podjęcia decyzji o objęciu Polski zakazem sadzenia nowych winnic. Jeżeli obliczona za ten czas średnia roczna produkcja przekroczy próg 25.000 hektolitrów taki zakaz zostanie wprowadzony. Zakaz sadzenia winnic nie grozi więc Polsce co najmniej do 2010 roku, ale zważywszy na tempo powstawania nowych nasadzeń winorośli taka sytuacja może nastąpić już w roku 2011 lub 2012.

Szansę, jaką daje przychylne dla polskich producentów win gronowych regulacje unijne wykorzystują dzisiaj wyłącznie więksi inwestorzy, w większości zagraniczni, którzy w południowo-zachodniej Polsce zakładają winnice o powierzchni nierzadko kilkudziesięciu hektarów i przygotowują się do rozpoczęcia wyrobu wina. Dla takich producentów nie jest problemem wynajęcie prawników, którzy poradzą sobie ze wszystkimi zawiłościami prawa o podatku akcyzowym wywalczą korzystną formę zabezpieczenia akcyzowego i inne przychylne dla producenta decyzje urzędu celnego. Nie stać na to właściciela kilkuhektarowego gospodarstwa, który w obecnej sytuacji jest całkowicie skazany na łaskę i niełaskę urzędników podejmujących arbitralne decyzje. Rodzi to uzasadnioną obawę, że

kilkanaście lub dwadzieścia kilka dużych gospodarstw w ciągu kilku lat osiągnie średnią roczną wielkość produkcji skutkującą wprowadzeniem w Polsce zakazu nowych nasadzeń.

Zważywszy na kilkuletni okres zakładania winnicy, nadszedł dzisiaj ostatni moment, aby możliwie licznej rzeszy potencjalnych drobnych i średnich producentów win gronowych, zwłaszcza rolnikom stworzyć warunki dla osiągnięcia odpowiedniego potencjału produkcji przed spodziewanym objęciem Polski zakazem sadzenia nowych winnic. Tego wymaga polski interes narodowy. Dlatego, przynajmniej w okresie najbliższych 5 lat producentów takich powinny obejmować wszelkie możliwe udogodnienia, a wymagania prawne i administracyjne związane z prowadzoną przez nich działalnością powinny być ograniczone do niezbędnego minimum.